

УДК 94:355.48(477-074)»20»]:930(438):070
DOI <https://doi.org/10.24919/2312-2595.spec.6>

Оксана МЕДВІДЬ

кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 24, м. Дрогобич, 82100, Україна вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-976>

Бібліографічний опис статті: Медвідь, О. (2024). Соціально-гуманітарна проблема на окупованих російськими військами українських територіях (за матеріалами газети «Wyborcza.pl»). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія, Спецвипуск, 77–83.* doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.spec.6>

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА ПРОБЛЕМА НА ОКУПОВАНИХ РОСІЙСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ УКРАЇНСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ГАЗЕТИ «WYBORCZA.PL»)

Анотація. *Мета дослідження* – на основі аналізу статей оглядачів газети «Wyborcza.pl» показати бачення польськими журналістами та політичною елітою соціально-гуманітарної проблеми на окупованих російськими військами українських територіях в перші місяці повномасштабного російського вторгнення. **Методологія дослідження** спирається на загально визначених принципах системності, науковості, авторської об'єктивності, а також на методи історіографічного аналізу і синтезу. **Наукова новизна** полягає у дослідженні поглядів польських журналістів та політиків на соціально-гуманітарну проблему на окупованих українських територіях на сторінках газети «Wyborcza.pl». **Висновки.** Огляд статей на сторінках газети «Wyborcza.pl» показав, що польська преса значну увагу приділяє російсько-українській війні з перших днів її розв'язання, а особливо – з початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 р. У публікаціях журналісти намагаються об'єктивно подавати не лише хронологію подій на полі бою, але й аналізували соціально-гуманітарну проблему на тимчасово окупованих українських територіях. На сторінках газети «Wyborcza.pl» висвітлено гуманітарну ситуацію у тимчасово окупованому Маріуполі, Херсоні, Ізюмі та інших українських містах. Польські журналісти та політологи піднімали питання не лише про мародерство в українських містах, а також і проблему крадіжки сільськогосподарської продукції, депортацію українського населення в Росію. У публікаціях газети «Wyborcza.pl» вказано, що на окупованих територіях росіяни перенаправляють телекомунікаційний та інтернет-трафік на Росію, що дозволяє їм контролювати, цензурувати та стежити за українцями, які повністю відрізані від світових новин.

Ключові слова: російсько-українська війна, тимчасово окуповані території, соціально-гуманітарна проблема, окупаційна адміністрація, газета «Wyborcza.pl».

Oksana MEDVID'

PhD (History), Associate Professor of Department of Ukraine's History and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (oksana-medvid@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-976>

To cite this article: Medvid', O. (2024). Sotsialno-humanitarna problema na okupovanykh rosiiskymy viiskamy Ukrainykh Terytoriiakh (za materialamy hazety «Wyborcza.pl») [The social and humanitarian problem in the Ukrainian territories occupied by Russian troops (according to the materials of the newspaper «Wyborcza.pl»)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia Istoriiia – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Special issue, 77–83.* doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.spec.6> [in Ukrainian].

© Медвідь Оксана, 2024

ISSN 2312-2595 (Print) ISSN 2664-3715 (Online)

THE SOCIAL AND HUMANITARIAN PROBLEM IN THE UKRAINIAN TERRITORIES OCCUPIED BY RUSSIAN TROOPS (ACCORDING TO THE MATERIALS OF THE NEWSPAPER «WYBORCZA.PL»)

Abstract. *The purpose of the research is to show the vision of Polish journalists and the political elite of the socio-humanitarian problem in the occupied Russian by Russian troops in Ukrainian territories in the first months of the full-scale Russian invasion. The research methodology is based on generally recognized principles of systematicity, scientificity, authorial objectivity and also on methods historiographical analysis and synthesis. The scientific novelty consists in the study of the views of Polish journalists and politicians on the socio-humanitarian problem in the occupied Ukrainian territories on the pages of the newspaper «Wyborcza.pl». Conclusions.* A review of the articles on the pages of the newspaper «Wyborcza.pl» showed that the Polish press paid considerable attention to the Russian-Ukrainian war from the first days of its outbreak, and especially with the beginning of the full-scale Russian invasion on February 24, 2022. In the publications, journalists try to be objective presented not only the chronology of events on the battlefield, but also analyzed the social and humanitarian problem in the temporarily occupied Ukrainian territories. The pages of the newspaper «Wyborcza.pl» covered the humanitarian situation in the temporarily occupied Mariupol, Kherson, Izyum and other Ukrainian cities. Polish journalists and political scientists raised questions not only about looting in Ukrainian cities, but also the problem of theft of agricultural products and the deportation of the Ukrainian population to Russia. In the publications of the newspaper «Wyborcza.pl» it is indicated that in the occupied territories, the Russians redirect telecommunication and Internet traffic to Russia, which allows them to control, censor and monitor Ukrainians, who are completely cut off from world news.

Key words: Russian-Ukrainian war, temporarily occupied territories, social and humanitarian problem, occupation administration, newspaper «Wyborcza.pl».

Постановка проблеми. Російсько-українська війна, повномасштабне російське вторгнення, військова ситуація на лінії фронту, соціально-гуманітарна та ін. проблеми активно висвітлюються не лише українською пресою, а й усіма світовими медіа. Зрозуміло, що ці питання піднімаються також на сторінках популярної польської щоденної газети «Wyborcza.pl», Щоденна газети «Wyborcza.pl», яка заснована у 1989 р. і швидко стала найпопулярнішим політичним друкованим органом Польщі. Публікації журналістів газети «Wyborcza.pl» сприяють розкриттю суспільно-політичних подій у світі. Зрозуміло, що польські журналісти активно висвітлюють події російсько-української війни, поряд з іншим, аналізують соціально-гуманітарну ситуацію на окупованих Росією українських територіях.

Аналіз останніх досліджень. Російсько-українська війна, її періодизація, характер, реакція світової спільноти викликають науковий інтерес українських істориків, соціологів, психологів. Погляди українських істориків на характер сучасної російсько-української війни проаналізовано в дослідженні М. Галіва та В. Ільницького (Галів, Ільницький, 2023). Міркування українських вчених щодо періодизації російсько-української війни аналізують В. Ільницький та О. Куцька (Ільницький, Куцька, 2023). Світоглядні уявлення президента РФ про «єдність українського та російського народів» з'ясували науковці В. Ільницький, М. Глібіщук, В. Старка (Ільницький, Глібіщук, Старка, 2022). Вплив російської пропаганди на підготовку до збройної агресії Росії проти України висвітлили дослідники В. Ільницький, М. Галів, В. Старка (Ільницький, Старка, Галів, 2022). Вивчення російсько-української війни варшавським Центру східних досліджень охарактеризували В. Тельвак та В. Ільницький (Тельвак, Ільницький, 2023). У статті М. Галіва, М. Гранда, Р. Бойчина окреслено висвітлення польськими експертами, письменниками та журналістами на інформаційному порталі «Nowa Europa Wschodnia» початкового етапу повномасштабної російсько-української війни (Галів, Гранд, Бойчин, 2024).

Мета статті – на основі аналізу статей оглядачів газети «Wyborcza.pl» показати бачення польськими журналістами та політичною елітою соціально-гуманітарної проблеми на окупованих російськими військами українських територіях в перші місяці повномасштабного російського вторгнення.

Виклад основного матеріалу. На сторінках газети «Wyborcza.pl» щодня висвітлюються різні аспекти російсько-української війни. Зрозуміло, що соціально-гуманітарна проблема

не оминула увагу польських політичних оглядачів. Давид Дрождж у статті «Війна в Україні. Сепаратисти з «ДНР» як окупанти на вулицях Маріуполя. Україна, 16 квітня 2022 р.» вказує, що російські окупанти обманом зтягнули музикантів Донецької обласної філармонії у т.зв. сепаратистської армії ДНР. Музиканти думали, що будуть записуватися для телебачення. Опилившись там, вони дізналися, що їдуть на фронт під оточений росіянами Маріуполь. За ними окупанти мали визначити місце розташування української оборони, а саме бійців воєнізованого добровольчого батальйону полку «Азов». Росіяни використовували їх як гарматне м'ясо (Дрождж, 2022).

Д. Дрождж зауважує, що на території Донецької області окупанти продовжують вербувати «добровольців» з різних установ. Таким же чином вони мобілізували артистів Донецької опери, студентів і викладачів вищих навчальних закладів.

У цьому ж номері газети Єва Вільчинська публікує інтерв'ю з мешканцями Бучі про гуманітарну проблему в час окупації. Журналістка наголошує, що через кілька днів після захоплення цього населеного пункту не було електрики, довелося економити батареї телефонів, а ще росіяни заблокували доступ до Інтернету. Населенню вдалося отримати прийом лише в одному місці, між першим і другим поверхом будівлі. Саме цей брак інформації був найгіршим. Увесь час чуто вибухи та постріли.

Як і в інших містах, тут росіяни шукали ветеранів, які воювали на Донбасі. Мешканці кажуть, що мали список і вірять, що їм допомогли місцеві. Росіяни стріляли по деяких будинках. Вони застрелили двох жінок, двох чоловіків і вбили 10-річну дівчинку. Коли російські колони рушили далі на південь, у селі ще залишилися солдати. Вони поставили транспортери поблизу будинків, іноді у своїх дворах, мабуть, боячись українського вогню. На деяких будинках можна побачити великі літери «V», у деяких мешканців забрали автомобілі, на дорогах можна побачити багато розбитих легковиків із символікою «V». При цьому люди наголошують, що їм пощастило порівняно з Бородянкою, яку обстрілювали артилерією та бомбили літаки. Пояснюють це тим, що росіяни розмістили свій штаб у місцевій школі (Вільчинська, 2022).

Польська журналістика піднімала питання не лише про мародерство в українських містах, а також і проблему крадіжки сільськогосподарської продукції. Рафал Болановський у статті «Зростання цін на пшеницю неминуче. Російські шахти на українських полях» вказує, що «майже 30 відсотків поставки пшениці на світовий експорт досі надходили з Росії та України. Також майже 20 відсотків світового експорту кукурудзи та 80 відсотків становив світовий експорт соняшникової олії походить із цих країн. Наразі немає сенсу говорити про можливий голод у нашій країні, але якщо матимемо ще один рік неврожаю, може виникнути проблема» (Болановський, 2022). Він також наголошує, що Російські солдати конфіскують зерно, бомблять зерносховища, крадуть сільгосптехніку, а люди не працюють на полях, бо бояться бомб і пожеж. Українці попереджають, що Росія після майже ста років знову намагається заморити Україну голодом Є численні повідомлення про бомбардування зерносховищ і зерносховищ по всій країні. Під Києвом росіяни знищили розподільні центри та склади, намагаючись навмисно перешкодити доставці продовольства до столиці.

У квітні росіяни розбомбили великий комплекс у Луганській області, знищили будівлі, обладнання та кілька тисяч тонн пшениці, яких вистачило б на рік для 300 тисяч людей. Губернатор області Сергій Гайдай у соцмережах попередив, що Москва намагається «влаштувати Голодомор у Луганську, це не викликає сумнівів» (Болановський, 2022).

Бомбардування та конфіскація зерна в районах, контрольованих російськими військами, повертає сумні спогади про 1930-ті роки, коли радянська влада, в рамках примусової колективізації сільського господарства, конфіскувала зерно та врожай, в результаті чого кілька мільйонів українців померли від голоду.

Галина Чалімонік аналізує ситуацію в окупованому Херсоні. Вона вказує, що «окупаційний ранок починався о 6 год., коли закінчується комендантська година» (Чалімонік, 2022). Авторка наголошує, що ціни на продукти харчування зросли в 3-4 рази. Цукор, який до війни коштував 25 гривень (4 злотих), зараз на окупованих територіях коштує 120 гривень (18 зло-

тих). Яйця, які до війни можна було купити за 41 гривню (6 злотих), тепер коштують 100 (15 злотих). Продукти для традиційного борщу купити неможливо, і хоча Херсонщина ґрунтується на сільському господарстві, овочі зникли з магазинів і ринків. Люди їдять в основному каші та макарони. У перші дні окупації з магазинів зникло і м'ясо, але згодом воно повернулося на прилавки. Селекціонерам не було як годувати худобу, тому її почали масово винищувати. Існувала також проблема з оплатою. Спочатку машини з грошиками все ж приїжджали в місто, а супроводжуючі могли поповнювати банкомати, хоча для отримання готівки в черзі все одно доводилося стояти не менше 4–5 годин. Однак незабаром банкомати припинили роботу через відсутність готівки.

На окупованій Херсонщині, як і на всіх інших тимчасово окупованих територіях, є проблема забезпечення ліками. Найгірше доводиться людям із хронічними захворюваннями. До війни держава забезпечувала їх безкоштовно, а тепер населення не має до них доступу. В аптеках і магазинах взагалі немає дитячого харчування. Це трагедія для матерів, які не можуть годувати грудьми. Їхні діти голодують.

Росіяни перетворили місто на територію страху. Вони викрадають людей з домівок, вивозять на допити, катують. Ніхто не може почуватися в безпеці. З міста виїхало багато людей, за останньою інформацією понад 400 тисяч.

Журналістка зауважує, що незважаючи на терор, наприкінці квітня херсонці організували масові протести та мирні мітинги під гаслами: «Херсон – це Україна», «Окупанти, геть додому». Росіяни відповіли пострілами в повітря та сльозогінним газом. Найактивніших учасників протесту відвезли на допити. Їх шантажують тим, що життя їхніх близьких може опинитися під загрозою. Росіяни використовують електронні тортури. Новини про жорстоке поводження з повстанцями фактично відлякують інших жителів від демонстрацій. Але в місті починає зароджуватися партизанський опір. Кожен мирний житель Херсонської області є російським заручником (Чалімонік, 2022).

Войцех Чухновський та Роман Імельський в статті «Жебрацтво свічки в зруйнованому Ізюмі» характеризують гуманітарну ситуацію в Ізюмі. Вони зауважують, що вздовж асфальтової дороги снаряди і бомби, спалені танки і БТри. І три села повністю зруйновані, без сліду життя. А ще тягнуться кілометри з простим написом: «Стоп. Міни!» Багатоповерхові панельні блоки не дають спокою обгорілими віконними розетками, деякі з них перетворилися на руїни. Два мости через Донець підірвані, північні околиці з'єднує з центром міста, розташованим у вигині річки, лише імпровізована понтонна переправа. На вулицях немає світла, вітрини магазинів і кафе забиті дошками. Чоловіків молодого чи середнього віку майже немає. В основному жінки з дітьми та люди похилого віку, яких росіяни не змогли примусово вивезти. Журналістів вразило те, що «люди питають про свічки, це для них сьогодні одна з найважливіших речей. Це третє десятиліття XXI століття, 1200 км від кордону з Польщею. Ось тут кремлівський злочинець Володимир Путін вирішив показати, як виглядає російський «Мир» (Чухновський, Імельський, 2022).

Адам Сатаріан у статті «Інформаційна війна Росії» показує методи інформаційної окупації. Зокрема він вказав, що на окупованих територіях росіяни перенаправляють телекомунікаційний та інтернет-трафік на Росію, що дозволяє їм контролювати, цензурувати та стежити за українцями. Мешканці засуджені на російську пропаганду та повністю відрізані від світових новин.

Через кілька тижнів після захоплення Херсона російські військові увійшли в офіси місцевих інтернет-провайдерів і наказали їм відмовитися від контролю над своїми мережами. Потім росіяни перенаправляли мобільні та інтернет-дані з Херсона на російські мережі. Вони заблокували доступ до Facebook, Instagram і Twitter, а також до українських новинних сайтів та інших незалежних джерел інформації. Тоді вони відключили українські мобільні мережі, змушуючи мешканців Херсона та околиць користуватися послугами російських операторів мобільного зв'язку. Автор зауважив: те, що сталося в Херсоні, відбувається в кожному куточку окупованої Росією України. Після півроку війни Росія контролює значні частини східної та

південної частини країни. Бомбардування зруйнували міста й села, мирних жителів катують і вбивають, запаси продовольства та медикаментів закінчуються. Тим часом українці в цих регіонах мають доступ лише до російського державного телебачення та радіо.

Щоб ще більше впливати на українців, Росія також почала окупувати кіберпростір. Таким чином жителі окупованих Херсона, Мелітополя та Маріуполя виявилися відрізнаними від решти країни – вони втратили доступ до інформації про хід війни та зв'язку з близькими. Подекуди повністю відключили інтернет і мобільні мережі. Обмеження доступу до інтернету є частиною стратегії Росії (Сатаріан, 2022).

Проблему депортації українців та гуманітарну проблему їх перебування у фільтраційних таборах піднімає журналіст Міхал Кокот у публікації «Понад мільйон українців депортовано до Росії. Частина з них мала відправитися на Далекий Схід». Він вказує, що росіяни часто не залишають українцям вибору щодо цих евакуацій і змушують їх їхати до Росії. Це в принципі єдиний спосіб виїхати з Маріуполя. Самостійно залишати місто ризиковано або майже неможливо. Мешканці спочатку йдуть до фільтраційних таборів, які росіяни створили в трьох містах приблизно за 20 км на захід від обложеного Маріуполя: у Нікольському, Мангуші та Ялті (не плутати з однойменним містом у Криму). Найгірші умови у фільтраційному таборі в Нікольському. До будівлі сільської школи привезли близько тисячі осіб. Люди похилого віку часто лежать у коридорах на голій землі, іноді лише з ковдрою. Кожному дозволили лише один туалет і одну раковину. У нас на другий день закінчилися мило та дезінфекційні засоби. Незабаром у них закінчився туалетний папір. У таборі почала поширюватися дизентерія (Кокот, 2022).

У наступній статті «Хаос, помилки і пропаганда. Як Росія вела перші тижні війни з Україною» М. Кокот характеризує гуманітарну кризу на окупованих територіях в перші тижні широкомасштабного вторгнення, та вказує на її причини: «Військова пропаганда була в розпалі в перші тижні вторгнення. Пропаганда намагалася не відставати від пояснення війни, що було для всіх несподіванкою. Однак це не завадило росіянам повторювати погані новини з фронту. Особливе занепокоєння викликало те, що на війну відправляли призовників, деякі з яких ледь пройшли базову підготовку. Призовників відправили на навчання до Білорусі, де вони дислокувалися кілька тижнів. Коли почалося вторгнення, у них закінчилася їжа. Спочатку вони просили їжу в місцевих жителів України, потім грабували, що бачили. Навіть собак їли» (Кокот, 2022).

Висновки. Огляд статей на сторінках газети «Wyborcza.pl» показав, що польська преса значну увагу приділяє російсько-українській війні з перших днів її розв'язання, а особливо – з початком повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 р. У публікаціях журналісти намагаються об'єктивно подавати не лише хронологію подій на полі бою, але й аналізували соціально-гуманітарну проблему на тимчасово окупованих українських територіях. На сторінках газети «Wyborcza.pl» висвітлено гуманітарну ситуацію у тимчасово окупованому Маріуполі, Херсоні, Ізюмі та інших українських містах. Польські журналісти та політологи піднімали питання не лише про мародерство в українських містах, а також і проблему крадіжки сільськогосподарської продукції, депортацію українського населення в Росію. У публікаціях газети «Wyborcza.pl» вказано, що на окупованих територіях росіяни перенаправляють телекомунікаційний та інтернет-трафік на Росію, що дозволяє їм контролювати, цензурувати та стежити за українцями, які повністю відрізані від світових новин.

Джерела та література

- Bolanowski, R.** (2022). Podwyżki cen pszenicy nieuniknione. Rosyjskie miny na ukraińskich polach. *Wyborcza.pl*. 25 maja. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21>
- Галів, М., Ільницький, В.** (2023). Характер сучасної російсько-української війни (2014–2023): вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 13/55, 47–73. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.13/55.283164>.

- Галів, М., Гранд, М., Бойчин, Р.** (2024). Початок повномасштабної війни Росії проти України у висвітленні польського інформаційного порталу «Nowa Europa Wschodnia» (лютий-березень 2022 р.). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 72(1), 52–60. doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-1-7>
- Drózdź, D.** (2022). Wojna w Ukrainie. Separatyści z ‘Donieckiej Republiki Ludowej’, jako najeźdźcy na ulicach Mariupola. *Wyborcza.pl*. 16 kwietnia. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>
- Льницький, В., Куцька, О.** (2023). Періодизація російсько-української війни (2014–2022) в українському науковому дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 13/55, 162–177. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.13/55.283087>
- Льницький, В., Глібіщук, М., Старка, В.** (2022). Як ідеологічні засади білогвардійського руху вплинули на світогляд В. Путіна. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 53 (1), 12–21.
- Льницький, В., Старка, В., Галів, М.** (2022). Російська пропаганда як елемент підготовки до збройної агресії проти України. *Український історичний журнал*, 5, 43–55. doi: doi.org/10.15407/uhj2022.05.043
- Kokot, M.** (2022). Ponad milion Ukraińców wywiezionych do Rosji. Część z nich miała trafić na Daleki Wschód. *Wyborcza.pl*. 30 kwietnia. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>
- Kokot, M.** (2022). Chaos, błędy i propaganda. Jak Rosja prowadziła pierwsze tygodnie wojny z Ukrainą. *Wyborcza.pl*. 5 maja. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>
- Telvak, V., & Pnytskyi, V.** (2023). A Year of Existential War in Analytical Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropejskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 27, 249–258. doi: [10.24919/2519-058X.27.281552](https://doi.org/10.24919/2519-058X.27.281552)
- Czuchnowski, W., & Imielski, R.** (2022). Błaganie o świeczkę w zniszczonym Iziumie. Byliśmy z pomocą humanitarną na wschodzie Ukrainy. *Wyborcza.pl*. 21 października. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>
- Chalimonik, H.** (2022). Ukrainki z Chersonia opowiadają o życiu pod rosyjską okupacją. «Každy mieszkaniec jest tam zakładnikiem». *Wyborcza.pl*. 25 maja. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>
- Urzędowska, M.** (2022). Życie w okupowanym Chersoniu. «Zostaliśmy i nagrywaliśmy». *Wyborcza.pl*. 21 października. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>
- Wilczyńska, E.** (2022). Chciałam wam opowiedzieć, co tu przeżyliśmy, bo rosyjska propaganda rozgłasza, że to są fejki. *Wyborcza.pl*. 16 kwietnia. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21>

References

- Bolanowski, R.** (2022). Podwyżki cen pszenicy nieuniknione. Rosyjskie miny na ukraińskich polach [Wheat price increases inevitable. Russian mines in Ukrainian fields]. *Wyborcza.pl*. 25 maja. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21> [in Polish].
- Haliv, W., & Pnytskyi, V.** (2023). Kharakter suchasnoi rosiisko-ukrainskoi viiny (2014 – 2023): vitchyzniani istoriografichniy diskurs [The nature of the modern Russian-Ukrainian war (2014 – 2023): the Ukrainian historiographical discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii Istorii – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 13/55, 47–73. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.13/55.283164> [in Ukrainian].
- Drózdź, D.** (2022). Wojna w Ukrainie. Separatyści z ‘Donieckiej Republiki Ludowej’, jako najeźdźcy na ulicach Mariupola [War in Ukraine. Separatists from the ‘Donetsk People’s Republic’ as invaders on the streets of Mariupol]. *Wyborcza.pl*. 16 kwietnia. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukraine&str=21> [in Polish].
- Pnytskyi, V., & Kutska, O.** (2023). Periodyzatsiia rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2022) v ukrainskomu naukovomu diskursi [Periodization of the Russian-Ukrainian war (2014–2022) in the Ukrainian scientific discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii Istorii – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 13/55, 162–177. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.13/55.283087> [in Ukrainian].

- Ilnytskyi, V., Hlibischuk, M., & Starka, V.** (2022). Yak ideolohichni zasady bilohvardiiskoho rukhu vplynuly na svitohliad V. Putina [How the ideological foundations of the white guard movement influenced the worldview of V. Putin]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 53 (1), 12–21. doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-2> [in Ukrainian].
- Ilnytskyi, V., Starka, V., & Haliv, M.** (2022). Rosiiska propaganda yak element pidhotovky do zbroinoi agresii proty Ukrainy [Russian Propaganda as an Element of Preparation for Armed Aggression Against Ukraine]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, 5, 43–55. doi: 10.15407/uhj2022.05.043 [in Ukrainian].
- Kokot, M.** (2022). Ponad milion Ukraїnców wywiezionych do Rosji. Część z nich miała trafić na Daleki Wschód [Over a million Ukrainians deported to Russia. Some of them were supposed to go to the Far East]. *Wyborcza.pl*. 30 kwietnia. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21> [in Polish].
- Kokot, M.** (2022). Chaos, błędy i propaganda. Jak Rosja prowadziła pierwsze tygodnie wojny z Ukrainą [Chaos, mistakes and propaganda. How Russia conducted the first weeks of the war with Ukraine]. *Wyborcza.pl*. 5 maja. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21> [in Polish].
- Telvak, V., & Ilnytskyi, V.** (2023). A Year of Existential War in Analytical Reflections of the Warsaw Centre for Eastern Studies. *Skhidnoievropeyskyi Istorychnyi Visnyk – East European Historical Bulletin*, 27, 249–258. doi: 10.24919/2519-058X.27.281552 [in English].
- Czuchnowski, W., & Imielski, R.** (2022). Błaganie o świeczkę w zniszczonym Iziumie. Byliśmy z pomocą humanitarną na wschodzie Ukrainy [Begging for a candle in the destroyed Izium. We provided humanitarian aid in eastern Ukraine]. *Wyborcza.pl*. 21 października. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21> [in Polish].
- Chalimonik, H.** (2022). Ukrainki z Chersonia opowiadają o życiu pod rosyjską okupacją. «Każdy mieszkaniec jest tam zakładnikiem» [Ukrainian women from Kherson talk about life under Russian occupation. «Every resident there is a hostage»]. *Wyborcza.pl*. 25 maja. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21> [in Polish].
- Urzędowska, M.** (2022) Życie w okupowanym Chersoniu. «Zostaliśmy i nagrywaliśmy» [Life in occupied Kherson. «We stayed and recorded»]. *Wyborcza.pl*. 21 października. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21> [in Polish].
- Wilczyńska, E.** (2022). Chciałam wam opowiedzieć, co tu przeżyliśmy, bo rosyjska propaganda rozgłasza, że to są fejki [I wanted to tell you what we experienced here, because Russian propaganda says it's fake]. *Wyborcza.pl*. 16 kwietnia. URL: <https://wyborcza.pl/0,128956.html?tag=wojna+w+Ukrainie&str=21> [in Polish].